

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

היכל תשיעי
קובץ שלשלת האור
שער שלישי

לקוטי שיחות

בתרגום חפשי ללשון הקודש

על פרשיות השבוע, חגים ומועדים

○

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

●

ויקרא

(חלק יז — שיחה ג)

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים ושתים לבריאה

שנת המאה ועשרים להולדת כ"ק אדמו"ר זי"ע

מחזור הראשון של לימוד הלקוטי שיחות

שבוע פרשת פקודי, כו אדר א — ב' אדר ב, ה'תשפ"ב (א)

LIKKUTEI SICHOT
TARGUM L'LOSHON HAKODESH

Copyright © 2022

by

KEHOT PUBLICATION SOCIETY
770 Eastern Parkway / Brooklyn, New York 11213
(718) 774-4000 / FAX (718) 774-2718
editor@kehot.com / www.kehot.org

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording, or otherwise, without prior permission from the copyright holder.

The Kehot logo is a registered trademark of Merkos L'Inyonei Chinuch.

For dedications of the weekly Sichos, please contact us at: dedications@kehot.com

ויקרא ג

לכאורה, אם כוונת רש"י לפרש את אופן המיצוי, ה' לו לכתוב זאת כדיבור המתחיל בפני עצמו.⁶

(ב) מדוע הוצרך רש"י להביא שתי ראיות על פירוש „ונמצה“, ולא הסתפק באחת מהן?

(ג) מפני מה תפס רש"י פסוקים אלו דוקא – והלא מצינו לשון זו במקומות רבים בנ"ך?⁷

(ד) יתירה מזו: במשלי – מקור דברי רש"י „לשון מיץ אפים“ – ביאר רש"י שלשון „מיץ“ היא „כמו וימץ טל וגו'“ (האמור לפני זה בשופטים⁸) – ואם כן ה' על רש"י כאן להביא את הראי' מ„וימץ טל וגו'“ האמור בשופטים, שהרי: (א) כתוב זה קודם⁹ לכתוב ממשלי, (ב) הפירוש במשלי נלמד (לפי רש"י) מן הכתוב בשופטים?

א. בפסוקי „והקריבו הכהן אל המזבח ומלק את ראשו והקטיר המזבחה ונמצה דמו על קיר המזבח“ העתיק רש"י מן הכתוב את התיבות „ונמצה דמו“² ופירש „לשון מיץ אפים“³ כי אפס המץ⁵ כובש בית השחיטה על קיר המזבח והדם מתמצה ויורד“.

ובפשטות בא רש"י כאן לפרש את תיבת „ונמצה“ – תיבה שלא נזכרה עד כה בכתוב ואינה לשון רגילה בתורה, ולכן פירש, שהיא „לשון מיץ אפים כי אפס המץ כו'“.

אבל צריך להבין:

(א) במה קשור ההסבר הבא בסמוך „כובש בית השחיטה על קיר המזבח והדם מתמצה ויורד“ לפירוש תיבת „ונמצה“, שהביאם רש"י בהמשך אחד?

(1) פרשתנו א, טו.

(2) אין להקשות מדוע לא העתיק רש"י גם תיבות „על קיר המזבח“ – כי העתיקן בפנים פירוש, וכמדובר כמ"פ שלפעמים מעתיק רש"י תיבות מהכתוב בפנים פירושו ומכניס ביניהן פירוש הדברים (ותיבות אלו צ"ל כתובות באותיות שמעתיקן רש"י מהכתוב), ובנדוד¹ „ונמצה דמו, לשון מיץ אפים כו' השחיטה על קיר המזבח והדם מתמצה ויורד“.

(3) משלי ל, לג (ישם „ומיץ“).

(4) ישעי' טז, ד.

(5) ברבא"ע (משלי שם. ועוד) ורד"ק (בס' השרשים שלו) דג' שרשים בזה מיץ מצץ ומצה, ותיבת „נמצה“ הוא נפעל בשורש „מצה“. אבל לדעת רש"י כולם משורש אחד, וגם שורש ונמצה הוא „מיץ“, ולדעתו יש שרשים שהם רק ב' אותיות – ראה בארוכה מלבי"ם כאן. ועוד. וראה (וגם בכמה פרטים דלקמן בהשיחה) שד"ח ח"ו ע' 2742.

(6) ראה לדוגמא בפרש"י פסוק יז ד"ה בכנפיו – ב' פעמים. ובכ"ח.

(7) ומהם כמה קודם להפסוקים שהביא רש"י – ראה לקמן הערה 9.

(8) ו, לח.

(9) שזהו פעם הא' בנ"ך שנאמר תיבת „וימץ“. משא"כ תיבת „ימצה“ שבפרשתנו (ה, ט) בנוגע לחטאת – פשוט שאא"פ להביא, שהרי היא אותה התיבה שנאמרה כאן – ומאי אולמי לגבי דידן?

אין לומר שרש"י מביא ב' כתובים אלו כיון שהם שורש התיבה (כנ"ל הערה 5) שהרי (נוסף ע"ז שלא הו"ל להביא גם „מיץ אפים“. ועכ"פ הו"ל להקדים „כי אפס המץ“ – הרי) אינו נוגע בפש"מ כאן מהו שורש התיבה.

(10) ראה ב"ב יד, ב: סדרן של נביאים כו' של כתובים כו'.

בעולת עוף עבודה דוגמת עבודת זריקת הדם על המזבח?¹⁶

לכן, לאחר שהביא רש"י את הראיות על לשון „ונמצה“, הוסיף וכתב שה(„נפעל“ של) „ונמצה“ בא ע"י עבודה ופעולת האדם, ופעולה מיוחדת – „כובש (בית השחיטה על קיר המזבח והדם מתמצה ויורד)“¹⁷, ע"ד עבודת זריקת הדם¹⁸ על המזבח¹⁹.

ג. עפ"ז מובן הטעם שבחר רש"י להביא ראי' משני פסוקים אלו דוקא, מפני שבהם מודגש שתוכן „ונמצה“ – „מיץ“ – קשור עם פעולת האדם – כבישה:

(16) בנוגע לקבלה (והולכה) – ראה פרש"י (שם, ה) – „ל, שס"ל לרש"י, שע"פ פש"מ היא רק הכנה וחלק מענין הזריקה. וכ"מ ממפרשים דלקמן הערה 18.

(17) להעיר מהגירסא שבדפוס שני „ונמצה דמו, לשון מיץ כובש כו" ואינו מביא הכתובים. וכ"ה ברא"ם.

(18) בפרש"י פרשתנו (ה, ט) „בעולה לא הטעין אלא מצוי ובחטאת הזאה ומצוי אוחז בעורף כו" אבל אין הכוונה שבעולה אין כלל הענין של זריקת הדם, כ"א שבחטאת הוצרכו להיות ב' פעולות. אבל גם מצוי דעולה תוכנו ענין הזריקה. וכדמוכח מפרש"י זה גופא דמשוה הזאה ומצוי זל"ו. ובפרש"י מעילה (ט, א) במשנה ד"ה מיצה), „דמיצוי עולת העוף במקום זריקה דבהמה והזאה בחטאת העוף כו"ו.

וראה דעת זקנים בעה"ת, חזקוני ופענח רזא – עה"פ. ועוד.

(19) ועפ"ז יומתק מה שפירושו על „ומלק והקטיר ונמצה“ כתב לאחר פירושו על „ונמצה דמו“ – כי דוקא לאחר פירושו כאן שזהו ענין הזריקה, מקשה לאח"ז „אפשר לומר כן מאחר שהוא מקטיר הוא מוצה“, שהרי למדנו שהקטרה היא לאחר הזריקה. ראה רמב"ן ורא"ם כאן. וראה פנ"י עה"פ.

(ה) מבין הראיות עצמן שהביא – הקדים את הראי' מ„מיץ אפים“, האמור במשלי, ולא את הפסוק „כי אפס המיץ“ האמור לפניו¹⁰ – בישיע?

(ו) בפסוק (הראשון) ממשלי נזכרת הלשון „מיץ“ ב' פעמים לעיל מיני' (לפני „מיץ אפים“) – „מיץ חלב יוציא חמאה ומיץ אף יוציא דם“¹¹ – ורש"י בפירושו הביא דוקא את הפעם הג'?

ב. הביאור בכל זה: רש"י לא בא רק לפרש את תיבת „ונמצה“, אלא גם לתרץ שאלה המתעוררת כאן בפסוק:

„ונמצה“ הוא לשון נפעל, היינו, דבר הנעשה כאילו מאליו¹², שהדם מתמצה מאליו על קיר המזבח¹³ – ע"י „והקטיר המזבח“ (או ע"י המליקה) וכיו"ב – ואינו מובן¹⁴:

מן הכתוב לעיל¹⁵ כבר ידוע שבקרבן עולה (מן הבהמה) ישנן כמה עבודות: שחיטה, זריקת הדם על המזבח והקטרה; וממילא עולה השאלה בעניננו – בשלמא עבודות השחיטה וההקטרה, מצינו כמותן גם בעולת עוף (אלא שבעוף באה המליקה במקום השחיטה), אבל לא מצינו

(11) ויתירה מזו – „מיץ אפים“ נלמד ענינו מן „מיץ חלב ומיץ אף“ שבכתוב שם (ראה פרש"י „כי כאשר תצא חמאה כו"ו).

(12) היינו לא ע"י פעולה מיוחדת למצות הדם, כ"א תוצאה מפעולה אחרת כדלקמן בפנים.

(13) להעיר מזבחים (סד, ב) בחטאת העוף מי כתיב ימצה ימצה כתיב דממילא משמע. ראה פרש"י שם. וראה פרש"י פרשתנו ה, ט.

(14) כי אף ש"ל שבכאו"א יש דינים משלו (וע"ד מליקה במקום שחיטה) מסתבר שהעבודות העיקריות הם דומות זל"ז (משא"כ שחיטה שכשרה בור – פרש"י לעיל א, ה).

(15) א, ה ואילך.

שלך עשרך וכבודך שהי' לך על ידי צאנך ובקרך שאת מוצצת מהם חלב וחמאה²¹. ולכן הוצרך רש"י להביא גם – ובראשונה – את הראי' מ"מיץ אפים", ששם הוראת תיבת "מיץ" היא פעולת הלחיצה ממש.

ד. והטעם שלא הביא רש"י את הראי' משופטים, וימץ טל מן הגזה" (שהיא עשי'):

באותו הפסוק שם (בשופטים), לפני התיבות "וימץ טל גו", כתיב "ויחד את הגזה", דהיינו שחטט את הגזה (כדברי רש"י שם "לשון מכבש"). ומאחר שהכבישה כבר נעשתה, מובן, ש"וימץ טל גו" שאירע לאחר מכן לא קאי על פעולת הכבישה של (וב) הגזה עצמה, אלא על יציאת ה"טל" מן הגזה²², כסיום הפסוק "וימץ טל מן הגזה מלוא הספל מים".

ולכן זו אינה דוגמא מדויקת לנדון דידן, שבו "ונמצה דמו" בא להדגיש את פעולת "כובש בית השחיטה".

משא"כ במשלי בא רש"י לפרש את הצד השווה של כל שלשת הענינים האמורים בפסוק – "מיץ חלב גו" ומיץ אף גו" ומיץ אפים גו" – שאינו באופן הפעולה בחלב, אף ואפים כן אדרבה: בכל אחד מהם הדבר הוא ע"י פעולה אחרת (כנ"ל ס"ג), אלא הענין שקיים בשווה בכל השלשה הוא תוצאת הפעולה (פעולת "יציא"), הוצאת המיץ.

מתחילת הפסוק במשלי "מיץ חלב יוציא חמאה ומיץ אף יוציא דם" אין ראי' לנדון דידן, ש"ונמצה" הוא באופן ד"כובש (בית השחיטה)" – מאחר שהן יציאת החמאה מן החלב והן יציאת הדם מן האף אינן נעשות ע"י פעולה של כבישה, לחיצה, אלא ע"י "חבטה" ו"הכאה" (וכיו"ב). [ויתירה מזו – לפעמים בא הדבר מאליו: החמאה צפה מעלה בחלב מאליו, וכן הדם שותת מעצמו מן האף, כפי שאנו רואים בפועל].

ולכן הביא רש"י את סיום הכתוב דוקא – "מיץ אפים (יוציא ריב)", מפני ששם ה"מיץ" הוא באותו אופן כ"כובש בית השחיטה": ע"י לחיצת ודחיפת הכעס לחוץ – "יוציא ריב" – נעשית מריבה.

אבל ראי' זו לבד אינה מספקת, שכן ה"מיץ" ד"אפים" הוא פעולה שאינה במעשה (דלא ככובש בית השחיטה, שהיא עשי'); ולכן הביא רש"י גם את הפסוק "כי אפס המיץ", דקאי שם (כפירוש רש"י על אתר) ב"חלב וחמאה" הנסחטים²⁰ מצאן ובקר, שזוהי עשי', ואין החלב בא ע"י הכאה (וכיו"ב), אלא ע"י לחיצה ממש.

אבל הראי' מ"כי אפס המיץ" בלבד גם אינה מספקת, מפני ששם אפשר לפרש, שתיבת "מיץ" אינה מדגישה את פעולת המיציץ גופא, אלא היא רק תואר לעושר וכבוד דצאן ובקר, שהוא פועל יוצא מזה שמוצצין מהם חלב וחמאה; כפירוש רש"י שם "המיץ

(21) וגם אפשר לפרש כשאר מפרשים שם –

ראה רד"ק, ראב"ע שם ועוד.

(22) ובמצוד"ד שם משמע ש"וימץ" הוא לשון נפעל.

(20) בפרש"י שם (הובא לקמן בפנים. ועד"ז במצודות. ועוד), מוצצת מהם". וגם זה שייך לנדוד"ד – ראה לקמן בפנים ס"ה.

כבישה (החולב מהבהמה²⁵ וכיוצא בזה) – הרי המשך היציאה של המשקה הוא תוצאה של פעולת הכבישה הנמשכת של האדם.

וכיון שעבודת „ונמצה דמו“ היא במקום הזריקה (וההזאה) הנעשית כולה ע"י פעולת הכהן, על כן פירש רש"י שכן הוא גם „ונמצה דמו“, ע"י „כובש בית השחיטה“.

ו. מיינה של תורה בפירוש רש"י

זה:

ידועים דברי הרמב"ן²⁶ בנוגע לעבודות הנעשות בקרבן (המכפר על אדם), שעל האדם לחשוב – „כי חטא לאלקיו בגופו ובנפשו וראוי לו שישפך דמו וישרף גופו ולולא חסד הבורא שלקח ממנו תמורה כו' דמו (דהקרבן) תחת דמו נפש תחת נפש כו“.

וזהו גם תוכן ענין הקרבת חלב הקרבן ודמו על המזבח, שבעבודת האדם הוא התענוג (חלב) והרתיחה וההתלהבות (דם) שצריך האדם להקריב (למסור בשלימות) לקב"ה²⁷.

20 ולכן, (בסיום) הסוג הראשון של הקרבנות הכתוב בתורה – קרבן עולה²⁸ [והרי גם עולה מכפרת (על מצוות עשה ועל לאו שניתק לעשה²⁹)], מדויק רש"י ב„ונמצה דמו“ [בזריקת

ועל זה מתאימה הראי' מן הפסוק בשופטים, שבו „וימץ גו“ מדבר אודות יציאת (וסחיטת²³) הטל.

וע"פ כל הנ"ל מובן גם מה שהפירוש „כובש בית השחיטה“ הובא בדברי רש"י באותו דיבור המתחיל, בהמשך לראי' מהלשונות וכו' – מפני שהדבר נוגע לגוף פירושו, מאחר שכוונתו (גם) ללמדנו ש„ונמצה“ הוא ע"י כבישה.

ה. אבל עדיין אינו מובן: במה נוגעת לכאן ההדגשה שמיצוי הדם הוא דוקא ע"י „כובש בית השחיטה“ (שלכן הוצרך רש"י להביא דוקא שני פסוקים אלו כנ"ל) ולא ע"י פעולה אחרת?

וי"ל ע"פ הנ"ל: מאחר שרש"י מפרש ש„ונמצה“ הוא במקום ודוגמת הזריקה (הזאה) על המזבח, מסתבר שישנו דמיון בין ב' הפעולות²⁴ – וזהו דוקא באם הדבר נעשה ע"י כבישה, „כובש בית השחיטה“:

כשהדם יוצא ע"י „הכאה“ (וכיו"ב) ב„מיץ אף יוציא דם“, אין זה באופן שכל משך יציאת הדם הוא ע"י פעולה מתמדת; ההכאה כו' גורמת את התחלת היציאה של הדם, אשר שותת אחר כך מעצמו משך זמן.

משא"כ במשקים היוצאים ע"י

25 הראי' שרש"י מביא כאן.

26 פרשתנו א, ט.

27 ראה ד"ה טעמה כי טוב תש"ט פ"ב. ועוד.

28 להעיר שדברי הרמב"ן הנ"ל הוא בפסוק

הנאמר בקרבן עולה.

29 פרש"י פרשתנו א, ד. תו"כ שם (וראה

רמב"ן וגו"א שם). וראה זבחים ז, ב ובפרש"י.

אגה"ת פ"ב.

23 כפרש"י משלי שם „מיץ סחיטה כמו . . . וימץ טל וגו“ ובפשטות קאי על כל הג' פעמים „מיץ“ שבכתוב. ועפ"ז „סחיטה“ הוא צד השווה שבכולם – הפעולה בדבר להוציא ממנו הבלוע בו (וכיו"ב). משא"כ „כובש“ אינו מדגיש היציאה כ"א רק פעולת האדם בהדבר.

24 וכדמשמע ממפרשים הנ"ל שבהערה 18 שמיצוי הוא גדר אחד עם זריקה.

רבינו הזקן³⁵, כי ע"י כל עבירה שעובר בה האדם על רצון העליון, הריהו נפרד בשעת מעשה מאלקות, מעין תוצאת חטא עבודה זרה.

וזהו הפירוש הפנימי בסיום הכתוב „(מיץ אפים) יוציא ריב“: ע"י עבירה נעשה „ריב“ עם הקב"ה; אלא שמאחר שבכעס הזכר הוא בהדגשה ובאופן בולט, שלא כבעבירות אחרות (שהרי רק על עבירות מסוימות נאמר „כאילו עובד עבודה זרה“), על כן נאמר הדבר „מיץ אפים“, שבו ענין זה הוא בגילוי, כנ"ל.

ובשעה שיהודי מביא קרבן ועושה תשובה על העבירה – הנה גם אז זהו „מיץ אפים יוציא ריב“, אלא שאז הרי זה באופן של „כובש כעסו“ הנ"ל, ואף – מרגיז יצר טוב על יצר הרע (ובכללות כן הוא בתשובה על כל עבירה, שהאדם כובש ומבטש את היצר הרע שהביאו לעבור על רצון העליון ולהיות נפרד מאלקות), ועי"ז גם „יוציא ריב“ – עם היצר הרע.

ולכן כתיב כאן „אפים“ – לשון רבים, היינו, הכעס המביא את הריב עם הקב"ה ר"ל, (וכיבוש ה)כעס לאפרושי (עצמו) מאיסורא³⁶, בשעת התשובה והבאת הקרבן, המביא את הריב עם היצר הרע.

ח. אלא שיכולה להתעורר השאלה: מאחר שאיש ישראל מצד עצמו אינו שייך לעבירה, וכמאמר³⁷ רבינו הזקן: יהודי אינו רוצה ואינו יכול להיות

הדם, שבזה עיקר ענין הכפרה³⁰, שתוכן הכפרה זהקרבן הוא בענין ה„מיץ“, הכבישה – האתכפיא וביטול המציאות³¹ – ואזי „הדם מתמצה ויורד“, היינו, שנסחטת ויוצאת מן המקריב הרתיחה וההתלהבות בתאוות העולם.

ולכן³² הביא רש"י „לשון מיץ אפים“, כי בענין „מיץ אפים יוציא ריב“ בא לידי ביטוי (ברמז) התוכן כללי דחטא, ודרך התשובה וכפרה על חטא, כדלקמן.

ז. בנוגע לכעס אמרו רז"ל „כל הכועס כאילו עובד עבודה זרה“³³ [וכביאור רבינו הזקן³⁴, „לפי שבעת כעסו נסתלקה ממנו האמונה, כי אילו הי' מאמין שמאת ה' היתה זאת לו לא הי' בכעס כלל“], כלומר, שבענין הכעס בא לידי ביטוי הריחוק מהקב"ה – „כאילו עובד עבודה זרה“. ודבר זה הרי הוא נקודת כל העבירות, כביאור

(30) ת"כ שם. זבחים ו, א. וש"נ. וראה פרש"י ד"ה דם – פסחים עז, ב.

(31) ראה ברכות יז, א (הובא באגה"ת שם) „שיהא חלבי ודמי שנתמעט כאילו הקרבתי כו“.

(32) להעיר גם ממרו"ל בספרי (ואתחנן ו, ה) עד מציוי הנפש כו' (הובא באגה"ק ס"א). וראה ערוך (ובערוך השלם).

(33) כ"ה באגה"ת פ"ז. אגה"ק ר"ס כה. ובקיצורים והערות לתניא ע' לט „ע' שבת קה ע"ב. וע' בר"מ ח"ג קעט ריש ע"א. וע' באור עולם שנספר ראשית חכ' פט"ו, וע' זרר ח"א כז, ב. ובת"ז תנ"ו בתחלתו, ובמד"ר (ובמד"ר*) הנעלם מז"ח פ' נח". ועייג"כ זח"ג רלד, ב. פיה"מ אבות פ"ב מ"י**. רמב"ם הל' דעות פ"ב ה"ג.

(34) אגה"ק שם.

(35) תניא פכ"ד – כה.

(36) ראה בכ"ז אגה"ק סכ"ה (קמ, סע"ב).

תניא פכ"ט.

(37) ראה ד"ה באתי לגני השי"ת פ"ג. ועוד.

(* ובלקוטי הגהות לתניא ע' ס, במדרש).

** וכצ"ל בקצוה"ע ע' קמט.

– דבר שהי' צריך להיות אסור ע"פ התורה, והתורה מתירתו ואף משבחתו.

ועד"ז ברוחניות העיניים: תכלית הכוונה ב"מיץ אפים יוציא ריב", שתחילה עבר האדם עבירה ונעשה מזה ענין של "ריב לגבי הקב"ה, ולאחרי זה בא הענין ד"כובש כעסו" וה"ריב" עם היצר הרע –

היא לשם ענין האתכפאי והאתהפכא – הפיכת הרע לטוב, כמבואר בתניא⁴² בפירוש הפסוק⁴³, "כל פעל ה' למענהו וגם רשע ליום רעה, פי' שישוב מרשעו ויעשה הרע שלו יום ואור למעלה",

ועי"ז נעשה "ריח ניחוח לה"⁴⁴ – נחת רוח לקב"ה, מ"דברים חריפים או מחומצים רק שהם מתובלים ומתוקנים היטב עד שנעשו מעדנים להשיב הנפש"⁴⁵, ו"אסתלק יקרא דקוב"ה בכולהו עלמין".

(נשיחת ש"פ ויקרא תשל"ו)

נפרד מאלקות; וכשאדם מישראל נכשל בעבירה הרי זה ענין של "עלילה" מצד למעלה³⁸ כביכול, ולכן נאמר בל ידח ממנו נדח, אשר סוף-סוף כל אחד מישראל ישוב בתשובה³⁹ – אם כן מפני מה נצרכה מעיקרא הירידה וההסתר שע"י החטא?

ועל זה ממשיך רש"י "כי אפס המץ", דקאי על החלב הנמצץ מן הצאן והבקר. והיינו, שהיוצא מן הסחיטה והכבישה, לאחר עשיית התשובה, הוא בדוגמת ענין ה"חלב":

"חלב" מצד עצמו – יש קא-סלקא דעתך בתורת אמת שהי' צריך להיות אסור (מצד זה ש"דם נעכר ונעשה חלב", או מצד "אבר מן החי"), אלא שהתורה חידשה שהוא מותר⁴⁰, עד שנעשה ענין שבו נשתבחה ארץ ישראל⁴⁰ – "ארץ זבת חלב ודבש"⁴¹; והרי זה מורה על הענין דאתהפכא

38) תנחומא וישב ד'. וראה סוכה נב, ב. ובארוכה – תו"ח תולדות ד"ה ויתן לך פ"י ואילך. ובכ"מ. וראה לקו"ש ח"י"ח ע' 395-6. וש"נ.
39) הלי' ת"ת לאדה"ז פ"ד ס"ג. תניא ספ"ט.
40) בכורות ו, ב. וראה אנציקלופדי תלמודית בערכו. וש"נ.
41) שמות ג, ת. ועוד.

42) פכ"ז.

43) משלי טז, ד.

44) הנאמר בפרשתנו א, ט. יג. יז. – בסוף

דכל קרבן עולה.

45) תניא שם.

